

N:o 18.

Af Herr A. P. Trybom: Om anordnande af undervisning åt blinda döfstumma vid statens läroanstalt i Skara för öfveråriga döfstumma.

Det torde för Riksdagens ledamöter ej vara obekant, att sedan Riksdagen i underdånig skrifvelse af den 14 Maj 1876 anhållit, det Kongl. Maj:t måtte låta uppgöra förslag till fullständigt ordnande af döfstummeundervisningen i riket, och sedan en komité för sådant ändamål blifvit tillsatt, densamma den 15 Augusti 1878 inkom med underdånigt förslag till ordnande af nämnda undervisning. Att uppskof med frågans slutliga afgörande uppstått, har tvifvels utan giltiga skäl och torde må hända få tillskrifvas de starka opinionsyttringar emot nämnda komitéförslag, som försports bland döfstumlärarne i landet och som bland annat funnit sitt uttryck i en underdånig petition till Kongl. Maj:t.

Detta uppskof är emellertid att beklaga. Mest beklagansvärda bland de döfstumma äro dock de, som tillika äro blinda. Ty under det att skolor, ehuru ej i tillräckligt stort antal, finnas för de döfstumma i allmänhet, kunna de döfstumma, som tillika äro blinda, för närvarande ej på något ställe vinna inträde. Och likväl — äro några varelser beklagansvärda, så äro dessa det i högsta grad, beröfvade som de äro synens, hörselns och talets härliga gåfvor. Är det några, som kräfva snar hjälp, så är det just dessa, ty de äro mera öfvergifna än alla andra. Skulle man också i afvaktan på, att åsigterna om lämpligaste sättet för ordnande af de döfstummas undervisning må hinna sätta sig, anse **det**

lämpligt att ännu dröja någon tid med framläggande af ett fullständigt förslag i detta syfte, dessa blinda döfstumma åtminstone få icke längre försummas. Det är samhällets pligt att göra något för dem, och det ligger all makt uppå, att det göres ofördröjligen.

I ofvannämnda komitéförslag har man tänkt sig, att undervisning åt sådana döfstumma skulle beredas vid Manilla. Innan ordnandet af döfstummeundervisningen i dess helhet varit föremål för Riksdagens behandling, finnes emellertid vid Manilla ej någon för sådana döfstumma afsedd afdelning. Jag har mig äfven bekanta tvenne fall, der målsmän för sådana varelser vändt sig till Manilla med förfrågan, om möjlighet finnes att få dem derstädes intagna, men af ofvannämnda skäl fått ett nekande svar. För den ena af dessa gjordes slutligen förfrågan vid statens anstalt i Skara för öfveråriga döfstumma. Ej heller der kunde hon vinna inträde, men emottogs som privat elev af första lärarinnan vid anstalten. Under hennes ledning har flickan, som vid ankomsten ej egde något meddelelsemedel, ej kunde uträtta det ringaste, icke ens mata sig sjelf, knappast var i stånd att gå, med ett ord föga höjde sig öfver djurets ståndpunkt, under de 9 månader hon vistats i Skara gjort sådana framsteg, att hon numera medelst åtbördspråket börjar meddela sig något med sin omgifning, gerna företar rätt långa promenader och med ganska stor färdighet knyter listmattor, sticker strumpor, ja, till och med kan lägga hand vid sömnad o. d.

För den andra af de båda nämnda döfstumma blinda gjordes äfven, såsom nämnt är, förfrågan vid Manilla. Men sedan man der hänvisat henne till Skara, har hon derstädes af samma lärarinna erhållit löfte att blifva mottagen, ehuru hon ej ännu haft tillfälle infinna sig.

Då man sålunda för närvarande vid Manilla icke förfogar öfver någon med denna mycket svåra undervisningskonst förtrogen lärare, men det deremot vid Skara-anstalten finnes en person, som eger någon erfarenhet deri och redan kunnat framvisa vackra resultat af sitt arbete, och då dertill kommer, att samma person sistlidne höst åtnjutit understöd af allmänna medel för att i Danmark, der en anstalt för sådana varelser finnes, studera denna undervisning, så synas alla skäl tala för, att man tillsvidare till Skara-anstalten förlägger en afdelning för blinda döfstumma att lyda under samma anstalts direktion och föreståndare.

Enligt uppgift i ofvannämnda komitébetänkande, sidan 77, funnos år 1877 i riket 40 döfstumma, som tillika voro blinda. Af dessa voro enligt uppgift i samma betänkande, sid. 66, åtta inom åldersgruppen 7—15 år, hvilken sistnämnda ålder lämpligen torde kunna fastställas såsom maximiålders gräns. Antalet döfstumma blinda inom undervis-

ningsåldern kan visserligen vexla för olika år, men torde dock näppeligen något år komma att öfverstiga 10. Denna siffra kan sålunda anses angifva största möjliga vidden af den uppgift, som föreligger, och jag kan härmed öfvergå till beräkning af det anslag, som erfordras.

Man anser, att medeltalet för en klass inom en döfstumskola grundad på talmetoder bör vara 10. Ett så stort antal döfstumma, som tillika äro blinda, torde näppeligen kunna undervisas af en lärare, emedan man här kan meddela undervisning endast åt en elev i sänder, under det man med hänseende till andra döfstumma har den stora fördelen att på grund af deras synsinne kunna på en gång meddela sig med en hel klass. Dertill kommer ock, att man tack vare detta sinne har en mängd utgångspunkter för undervisningen af en vanlig döfstum, under det att vid den blinde döfstummens undervisning känslan blir det hufvudsakligen förmedlande mellan honom och läraren.

Det oaktadt torde till en början det för undervisningens bestri- dande afsedda arfvode ej böra ställas högre än det belopp, som i nedanstående förslag till utgiftsstat är upptaget.

Dernäst bör tagas i betraktande det understöd, som staten bör lemna hvar och en af dessa liksom andra i döfstumskolor intagna döfstumma. Vid de tre statsanstalterna erhåller hvarje elev som bidrag till inackordering 100 kr. årligen och samma summa lägges till grund för beräkandet af anslagen åt provinsanstalterna. Det kan dock sättas i fråga, om icke denna summa bör ökas, då det gäller dessa olyckliga. Dels tarfva de nemligen äfven under fritiden mera omvårdnad och eftersyn än andra döfstumma, hvaraf följderna blir, att inackordering för dem ej kan beredas till samma pris som för seende döfstumma, dels kunna de till följd af sin isolerade belägenhet ej, åtminstone icke utan ressällskap, sändas till sina hem under ferierna, hvarigenom äfven omkostnaderna för dem förökas. Det vore derföre godt, om understödet åt hvar och en af dem kunde beräknas till 200 kronor. Hvad som derutöver kunde för deras underhåll vid anstalten åtgå, skulle bekostas af deras målsmän eller de kommuner de tillhöra.

Vidare skulle för undervisningslokal, undervisningsmateriel och inventarier, sekreterarearfvode, ved, lyse och uppässning m. m. anslag komma att behövas, hvilka lämpligen torde kunna beräknas till de i nedanstående tabell upptagna belopp.

Utgiftsstaten för denna afdelning skulle sålunda få följande utseende:

Första året:

Arfvide för undervisning.....	Kr. 2,000.
Arfvide åt föreståndaren såsom sekreterare	» 100.
Inackorderingsbidrag åt 10 elever à 200 kr.	» 2,000.
Undervisningslokal	» 200.
Undervisningsmateriel.....	» 500.
Inventarier	» 200.
Ved och lyse, upppassning m. m.....	» 300.
	<hr/> Summa Kr. 5,300.

Andra året och de följande:

Arfvide för undervisning.....	Kr. 2,000.
Arfvide åt föreståndaren såsom sekreterare	» 100.
Inackorderingsbidrag åt 10 elever à 200 kr.	» 2,000.
Undervisningslokal	» 200.
Undervisningsmateriel.....	» 300.
Inventarier	» 100.
Ved och lyse, upppassning m. m.....	» 300.
	<hr/> Summa Kr. 5,000.

Denna utgiftsstat är upprättad under den förutsättning, att mer nämnda afdelning komme att liksom anstalten i dess helhet anordnas såsom externat, d. v. s. att eleverna skulle komma att bo utom anstalten. Men då det ej är osannolikt, att internatsformen vore lämpligare för dessa och att sålunda eleverna borde erhålla ej blott undervisning, utan äfven bostad, föda och vård inom sjelfva anstalten, så torde anstaltens direktion böra vara oförhindrad att med undantag af de till arfvoden afsedda belopp med Kongl. Maj:ts nådiga bifall använda anslaget till inrättande och underhåll af ett lämpligt internat för dessa elever.

Undervisningen torde böra fortgå under lika lång tid af året som vid anstalten för öfrigt eller 56 veckor om året samt den intellektuella undervisningen för hvarje dag upptaga minst 4 timmar, hvarjemte undervisning i hvarjehanda handarbete borde meddelas.

För öfrigt synas de bestämmelser, som tjena till ledning för anstaltens direktion, föreståndare och lärare, antagande af elever samt annat som rör anstaltens verksamhet och låter tillämpa sig på ifrågasvarande afdelning, böra tjena till ledning äfven för denna, börande det dock öfverlemnas åt Kongl. Maj:t att taga i öfvervägande och meddela föreskrifter såväl om detta, som om icke redan nu skoltvång för blinda döfstumma bör stadgas, på det att statens omkostnader för dessa må komma att leda till önskadtt syfte.

På grund af hvad jag sålunda anfört får jag vördsamligen föreslå,

det behagade Riksdagen för år 1884 på extra ordinarie stat och under vederbörlig hufvudtitel uppföra ett belopp af 5,300 kronor att ställas till Kongl. Maj:ts förfogande för inrättande vid statens läroanstalt i Skara för öfveråriga döfstumma af en provisorisk afdelning för blinda döfstumma.

Stockholm den 26 Januari 1883.

A. P. Trybom.